

vagyunk

Az évfordulók visszatekintésre, számadásra hívnak fel, arra, hogy mérlegre tegyük múltunkat. Mi azonban most nem ezt tesszük. A magunk és elődeink munkáját jó szívvel a majdani művelődéskutatók ítéletére bízunk.

A mi mostani feladatunk – s ez sem csekélység – az, hogy ezekben a mai, minden ízükből átmeneti időkben minél pontosabban érzékeljük társadalmunk szükségleteit, s olyan lapot készítsünk, amely ezeket kielégíti. A kihívások bennünket is sok oldalról érnek. Csak néhányat említünk közülük. Százazatoknak kell vagy kellene pályát módosítaniuk, új készségekre, újfajta tudásra szert tenniük. Mindnyájunk számára lehetővé – és szükségessé – vált, hogy merőben új egyéni és közösségi magatartásokat sajátítsunk el; várhatólag alaposan módosul majd minden fokon iskoláink tananyaga, és itt már nemcsak a hazai, hanem a külföldi tévéadások tényével is számolnunk kell; társadalmunk tagjai egyszerre kérdések tömegét teszik fel önmaguknak, s várnak rájuk eligazító feleleteket, tényeket és érveket tőlünk is... Nem utolsósorban pedig bizonytalanná vált pusztán létünk anyagi háttere, mert amiképp tudományos ismeretterjesztő orgánus sehol a világon sem tud talpon maradni csupán abból, hogy okos, igaz és érdekes ismereteket közvetít, akképp erre mi sem vagyunk képesek. Már-

pedig anyagi támogatásunk forrásai igencsak keservesen és szűkösen csordogálnak...

De vajon bennünket, akik szerkesztjük és írjuk lapunkat, mi tehet eltökéltebbé, mi erősíthet meg abbéli hitünkben, hogy az *Élet és Tudomány*ra igenis szükség van, hogy e lap igenis fennmaradjon? Bizodalmunkhoz erőt merítünk az elmúlt negyvenöt év mintegy kétezer-háromszáz lapszámának jó és rossz tapasztalataiból, a lapunk köré szerveződött kiváló szerzői gárda odaadó hűségéből, s olvasóinknak abból a sok-sok visszajelzéséből, hogy *fontosak vagyunk számukra*.

E mostani – nem igazán kerek, annál sorsfordítóbb időben megélt – évfordulón elsősorban rájuk, tudásvágyból, nyitottságból jelesre vizsgáló *olvasóinkra* gondolunk teljes őszinteséggel és tisztelettel. Hiszen nem tudunk még egy országról, amelynek ismeretterjesztő lapjai – a lakosság lélekszámához mérten – olyan nagy példányszámban találtak volna olvasóra, mint a miénk.

Mi, e lap világrahozói ezúttal csak azt a szentül igaz, ám az efféle alkalmakkor mégis szokványossá koptatott ígéretet tehetjük, hogy közművelődésünknek az elkövetkező időkben egyre fokozódó fontosságú ügyét – támogatóink segítségével – ezután is tiszteséggel és minden alázattal szolgálni igyekszünk.

A szerkesztőség

Az Erdélyi Múzeum Egyesület és az Erdélyi Kárpát Egyesület szervezésében megemlékezés-sorozatot tartottak Kolozsváron **dr. Tulogdi János** születésének 100. évfordulója alkalmából.

A felszólalók Erdély fáradhatatlan kutatójának, számos geográfus és geológus, valamint természetjáró nemzedék ihletőjének és nevelőjének emléket idézték. A Bolyai Tudományegyetem tanszéke vezető

professzora sok fiatalot bocsátott ki az életbe, hogy szakavatottan, kötelesség- és hivatástudattal, magyarul tanítsák a szülőföld és más tájak természeti és humán világát.

Tulogdi János az utolsó erdélyi klasszikus geográfus. A hagyományos értelemben vett egységes földrajz híve volt, az oknyomozó földrajzot gyakorolta. Nem alkotott nagy, összefoglaló műveket, mint Cholnoky Jenő vagy Prinz Gyula, de számos helyi és regionális jelenséget tárt fel, írt le, és magyarázott meg. Ismertette Erdély geológiáját és több földtani cikket közölt negyed- és harmadkori képződményekről.

A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen regionális geomorfológiát tanított, 25 év múlva a Bolyain viszont alapkurzusra az általános földfelszíntan volt.

A tömbszelvények módszerét Tulogdi alkalmazta első ízben Kolozsvár környékének geomorfológiai kialakulása című munkájában. Szinte minden karsztjelenséggel foglalkozott, legyen az felszíni vagy mélyégi, írt a Bekás-szorosról, a Csiga-domb dolináiról, a Berettyó karsztforrásairól, de a legtöbbet a barlangokról. Erdély barlangjainak katalógusához 700 cédulával járult hozzá.

Tulogdi János azonban a tájban nemcsak a természeti jelenségeket látta. Munkáiban az emberföldrajz is talál hasznos információt, s mi több: a néprajzos és a történész is.

Utolsó műve, a *Földrajzi Kislexikon hiánypótló könyv*, átmenetet képez a tudomány és a tudomány népszerűsítő munka között. Világosan, lebilincselően tudott beszélni és írni egyaránt. Ebben hosszú középiskolai tanári gyakorlata, valamint

tankönyvszerkesztői múltja is szerepet játszott.

Mind tudományos, mind tudomány népszerűsítő munkájának elismeréseként a Magyar Földrajzi Társaság tiszteletbeli tagjává választotta. Hasonlóképpen tiszteletbeli tagja volt a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatnak is. **Mihály István** Budapest

„Van-e emberi szűznemzés?” – egy erről szóló érdekes és érthetőleg nem csak a biológiai problémák kedvelőit érdeklő cikkel olvashattunk lapjuk 37. számában. Laikus véleményem szerint azonban ez a szakszerűen és közhírtelően megírt cikk – alighanem az angol eredetinek egy téves szóhasználatához ragaszkodva – az adott tárgykörben teljesen hibás kifejezést is emleget.

A „széplőtelen fogantatás”-ra gondolok. Ez ugyanis merőben teológiai fogalom, amelynek semmi köze sincs a nemiséghez, a gyermeknemzéshez, illetőleg a magzat fogantatásához. Azt fejezi ki, hogy (nem is Jézus, hanem) Mária az Ádám és Éva óta minden embert terhelő „eredendő bűn”, és ennek „széplője” (latinul: macula, innen az Immaculata) nélküli ember. (Természetszerűleg az ő fia is az, ám a „széplőtelen fogantatás” kifejezést mindig is Szűz Máriára, nem pedig Jézusra vonatkoztatják.) Ebben tehát még semmi „csoda” sincsen. A szűztől való születést azonban az egyetemes keresztény hagyomány valóban megtörtént esetnek vallja, s azt tanítja, hogy Jézus Krisztusban az emberi és az isteni természet egyesült: egyszerre Isten fia és az Ember fia. Mivel pedig az apai és az anyai elem közül az isteni – mint már fogalmilag is anyaghoz nem kötött, természetfölötti létező – fizikailag eleve nem észlelhető, a biológiában tájékozottabb mai hívő szívesen fogadná el egy esetleg egészen kivételes, egyetlenegyszer mégis megvalósult emberi szűznemzésnek a lehetőségét, a „hiányzó” apai összetevőt éppen Istennek („...fogantaték Szentlélektől”) tulajdonítva.

Dr. Skrípecz Sándor